

Der 1. Mai ist der Tag der Solidarität.
Und die Solidarität kennt keine Grenzen.
Den blir nära och påträngande i en värld, där
människor lever i förtryck och förföljelse,
i svält och elände. Den angår oss alla.

I Sydafrika ställs människor inför domstol. Det brott de anklagas för är ytterst deras hudfärg. De lagar, efter vilka de döms är ett uttryck för tanken att den vita rasen eller människor som har blekare hudfärg har en överlägsenhet som tillförsäkrar dem privilegier och ger dem rätt att beröva människor elementära rättigheter. Det är en krass och förnedrande ideologi. Det är inte att förvåna om afrikanerna i Sydafrika grips av desperationens förtvivlan, om de känner hat för det samhälle från vilket de känner sig utstötta och som för dem representerar en brutal övermakt. Man fylls av beundran och respekt över tålmodet hos de ledare som i årtionden manat om återhållsamhet och som enträget vädjat om en fredlig lösning på de gradvisa reformernas väg. Men inför de vita folkgruppernas tilltagande fanatism kan tragedin snabbt bli katastrof. Hopplöshet föder desperation och desperationen manar till våld.

Det blir en katastrof som sträcker sina verkningar långt utanför Sydafrikas gränser.

Vi står inför risken att världen delas upp efter raslinjer och att denna skiljelinje sammanfaller med den växande klyftan mellan de rika och de fattiga nationerna i världen.

I det perspektivet fördunklas framtidsvisionen om en värld i fred, av skräcken för en förödande konflikt mellan vit och färgad, mellan välnärd och intill förtvivlan fattig. Detta hot synes i dagens läge endast kunna avvärjas genom en beslutsam och gemensam aktion från de samfund av världens nationer som vill slå vakt om en internationell rättsordning och som vill värna den enskilda människans värde. Det återstår att se om världens nationer kommer att besinna detta ansvar, som Mahatma Gandhi en gång uttryckte det i orden: "Om vi inte är beredda att ta vårt fulla ansvar mot den värld som vi lever i, så har vi ingen rätt att fortsätta i den världen."

I diktaturerna ställs människorna inför domstol. Det brott de anklagas för är att de vågat hävda sitt människovärde, sin personliga frihet, sin rätt att själv forma sin framtid. I Berlin står muren som en symbol för diktaturens brutalitet och övergrepp, men också som en symbol för diktaturens oändliga maktlöshet när det gäller att vinna människornas positiva medverkan i ett konstruktivt samhällsbygge.

Wir leben in einer Zeit, die leider in all zu grossem Masse von der Gewalt und der Macht der Diktaturen geprägt wird. Manchmal glauben sie, dass tausendjährige Reich errichtet zu haben. Manchmal glauben sie, einen unvermeidlichen historischen Prozess im Sinne des Marxismus-Leninismus zu vertreten. Die Flügelschläge der Geschichte werden als Legitimation brutaler Unmenschlichkeit benutzt. Aber wir lassen uns weder betrügen noch niederschlagen. Denn eines

wissen wir ganz bestimmt: Die Diktaturen werden in ihrer ganzen Überheblichkeit immer nur eine Episode in der Geschichte bleiben. Sie vergehen sich nämlich gegen alles, was einer Gesellschaft Leben, Stärke und innerern Zusammenhalt gibt, gegen den Respekt für den einzelnen Menschen für sein Recht, seine Freiheit, seine Selbstbehauptung. Wir sind überzeugt dass die Zukunft der Demokratie gehört, weil sie die einzige Lebensform ist, die den Wert und die Würde des Menschen achtet.

Förtroendet för demokratins framtid bygger delvis på erfarenheter. Det är inte länge sedan man även i ett land som mitt hemland Sverige byggde barriärer mellan människorna. Där skildes människorna ut av sin fattigdom och sin otrygghet, sin arbetslöshet. De stod också utanför. Samhället representerade också övermakt, förtryck, förnekelse av en dräglig tillvaro. Där grodde också hopplöshet, förtvivlan och hat.

Det är inte många årtionden sedan majoriteten av medborgare i Sverige levde i den situationen. Men sedan hände något, där som i så många andra länder. Arbetarrörelsen står inte längre utanför. Den har växt in i samhället. Vi har fått uppleva i en dramatisk utveckling hur klass-samhället blir folkhem, hur klassolidariteten vidgas till en samhällssolidaritet, hur förtryck och rättslöshet blir inflytande, ansvar och gemenskap.

Det blev så av många skäl. Ett avgörande är detta: Den demokratiska socialismen har o-brottsligt följt övertygandets, den fredliga övertalningens och det praktiska vardagsarbetets väg. Framtidsvisionen om trygghetens och gemenskapens samhälle gav fasthet och viljeinriktning åt det politiska och fackliga arbetet och tålamod inför det beståendes tröghet. Man stimulerades av övertygelsen att stå i takt med utvecklingen; verklighetens orättfärdighet var inte ödesbeständ. Samhället kunde och skulle förändras

med idén som drivkraft. Det gav framtidsstro och handlingsvilja. Kring trygghetens vision har kampen stått i decennium efter decennium. Våra motståndare har sett en motsats mellan trygghet och frihet. Understödsagaranda, de krökta ryggarnas samhälle, näringslivets och frihetens förkvävande är slagord vi mött i årtal av politiska och fackliga strider. För oss har trygghet och frihet alltid stått i förbund. Den som får trygghet för sysselsättningen han blir äntligen fri, fri från en pinande känsla av osäkerhet och ovisshet inför morgondagen. Den som har trygghet för försörjningen vid sjukdom och ålderdom blir fri att planera för framtiden, för sig och sin familj. Tryggheten förkväver inte, den frigör de konstruktiva krafterna hos människan. Den trygghet vi kräver och den frihet vi eftersträvar står i ouplösligt förbund.

Har vi då nått målet? Är tryggheten
en förverkligad vision? Långt därifrån.

I land efter land kan vi uppleva hur fack-
föreningarna aktualiserar angelägna trygghets-
krav på det fackliga och det politiska området.
Eller se på läget i världens rikaste nation,
Förenta Staterna, där en seg och orimligt hög
arbetslöshet är ett av överflödssamhällets
kännetecken. Hur många miljoner djupt fattiga
och efterblivna människor finns det i detta det
rikaste av samhällen? Det är ett problem som be-
rör oss alla och därav kan vi lära följande:
Skall vi kunna undvika den tekniska utveckling-
ens sociala följdverkningar, så kommer det att
kräva en ständig vaksamhet, en ständig anspän-
ning av krafterna. I Sverige satsar vi mitt

under en kraftig högkonjunktur ca 1 % av nationalinkomsten på arbetsmarknadspolitik: omskolning, vidareutbildning, stöd till flyttning, stöd till handikappades återanpassning till arbetslivet etc. Det är det praktiska uttrycket för en tanke som i ett gemensamt program för LO och det socialdemokratiska partiet uttrycktes i följande ord:

'Wenn der Wind der Veränderung in unserem Wirtschaftsleben Not, Unsicherheit und Traurigkeit mit sich führt, werden wir ihn fürchten. Wir müssen ein Klima schaffen, in dem Veränderung eine Ankündigung von Verbesserung ist.'

Sjudande snabbt går utvecklingen framåt. Vi lever i expansionens samhälle. Men just dynamiken skapar nya krav, väcker nya behov och röjer nya brister. I alla Europas industriländer står kraven på bättre utbildning, fler

bostäder, bättre sjukvård i centrum för den politiska debatten. Förklaringen härtill kan uttryckas på olika sätt.

Det har alltid funnits valfrihet när det gäller bostaden, utbildning och sjukvård för det privilegierade fåtalet. Men när vi kräver att alla skall ha rätt till ett bra arbete, till en utbildning de har intresse för, till en hygglig bostad och till en fullgod sjukvård, då innebär detta en dramatisk ökning av ambitionsgraden för samhällets politik. Då riktar vi strålkastarna på bristerna, på spänningen mellan dagens verklighet och framtidens ambition. Och det är bra. Därför att ambitionen, framtidsvisionen och lika rätt för alla, om jämlikhet, är en mäktig drivkraft för konstruktiv handling. Vi kan också uttrycka det så här: i ett samhälle med full sysselsättning och stigande standard och social trygghet, så riktar sig människornas efterfrågan i allt högre utsträckning mot ting som den enskilde inte klarar på egen hand, mot

ting som förutsätter en gemensam insats med samhället som instrument. Då säger vi: en fortgående ökning av samhällets insatser och en fortgående ökning av samhällets inflytande i det ekonomiska livet är en förutsättning för att vi skall komma till rätta med bristerna. Vi bygger framtiden på samverkans och solidaritetens grund.

Unsere Gegner haben immer behauptet dass wenn die Arbeiterbewegung eines grösseren Einfluss bekommt, dann muss die Produktion leiden. Die Konservativen in allen Ländern vereinen sich um das Schlagwort "Socialisten ruinieren die Produktion". In Schweden sind wir seit 23 Jahre dabei - ohne das Ziel zu erreichen. Um so mehr unsere Gegner von "vanstyre" sprechen - um so schneller steigt die Produktion. Im Jahre 1964 stieg unser Naturaleinkommen mit $6 \frac{1}{2}$ Prozent.

Förklaringen härtill är ganska enkel.

Det är just den stora massan av löntagare som har mest att vinna på de ekonomiska framstegen. Det är samma människor som har det största intresset av en förbättrad social trygghet och en utbyggd samhällslig service. De kan ha förtroendet för att framstegen inte får betyda privilegier åt fåtalet utan en rättvis fördelning av produktionsresultatet. De vet att vår vilja är att framstegen skall ske på solidaritetens, medinflytandets och medansvarets väg. Känslan av rättvisa och medinflytande har alltid varit en riktigt drivkraft för framstegen. Det glömmar våra motståndare så lätt. Det glömmar vi aldrig.

Det är för mig en stor glädje och en stor ära att få tala vid detta första-maj-möte i den vackra staden Bremen. Det ter sig inte svårt. Ty vi talar egentligen samma språk. I dag samlas företrädare för den demokratiska arbetarrörelsen i Kiruna norr om polcirkeln, i Storbritanniens gigantiska industricentra,

i Rotterdam och Neapel, i Köpenhamn och Marseille,
i Wien och Berlin. Och på tusentals andra plat-
ser. Ibland till stora jättedemonstrationer,
ibland till små möten för en handfull människor.
Idéerna binder oss samman över gränserna:
Demokrati och människovärde, full sysselsättning
och social rättvisa, solidaritet och gemenskap.

Och man kommer i alla kretsar med uppmärksamhet att lyssna till vad som sägs. Ty arbetarrörelsens ställning i Europas länder har under senare år påtagligt förstärkts.

I sex av de sju medlemsstaterna i den Europeiska Frihandelssammanslutningen - EFTA - medverkar socialdemokratin i regeringsställning, ensam eller i samarbete med andra partier. Det gäller England, Österrike, Danmark, Schweiz, Norge och Sverige. I fyra av de sex EWG-staterna medverkar socialdemokratin också i regeringsställning. Det gäller Italien, Holland, Belgien och Luxemburg. Undantagen är Frankrike och den Tyska Förbundsrepubliken. Det kan måhända rymmas inom ramen för den diplomatiska försiktigheten att på denna plats få uttrycka en stillsam förhoppning beträffande det senare av dessa länder. Eller med andra ord uttryckt: med intensiv uppmärksamhet kommer våra blickar att riktas mot Tyskland den 13 september 1965.

Den europeiska arbetarrörelsen står inför stora uppgifter på det europeiska samarbetsområdet. Vi har fått uppleva hur två starka handelsorganisationer har byggts upp i Västeuropa - EWG och EFTA. Båda har varit synnerligen framgångsrika, om man mäter framgången vid produktionens tillväxt, utrikeshandelns utveckling etc. Men just framgången medför också ökade risker, nämligen risken att Västeuropa splittras i två handelsblock. Naturligtvis strider detta mot det sunnda förnuftet. Det måste vara oekonomiskt och medföra en felanvändning av våra resurser att låta en hög tullmur skilja Västeuropas länder. En av den europeiska arbetarrörelsens stora uppgifter under de närmaste åren måste vara att medverka till en överenskommelse mellan EWG och EFTA som upphäver den ekonomiska splittringen och skapa möjligheter för ett fritt varuutbyte mellan våra nationer. Därmed vidgas möjligheterna att förbättra levnadsvillkoren i våra nationer och att göra en

konstruktiv insats till stöd för de fattiga
länderna i världen.